

USTAWA

z dnia 27 kwietnia 1972 r.

KARTA PRAW I OBOWIĄZKÓW NAUCZYCIELA

Polska Rzeczpospolita Ludowa szczególną troską otacza stan nauczycielski, w którego rękach spoczywa wychowanie narodu. Nauczyciel urzeczywistnia socjalistyczne ideały programowe kierowniczej siły narodu — Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w dziedzinie kształtowania świadomości młodego pokolenia, jego patriotycznej i internacjonalistycznej postawy.

Państwo Ludowe działające w imieniu narodu powierzyło nauczycielom wychowanie młodych pokoleń, które decydować będą o kształcie socjalistycznej przyszłości kraju.

Zapewnić pomyślną przyszłość Polsce Ludowej może jedynie rzetelna, twórcza praca całego narodu, oparta na osiągnięciach współczesnej nauki i techniki. Ludzie wykształceni, pracowici i twórczy, głęboko uspołecznieni, wrażliwi i wszechstronnie rozwinięci pomnażać będą bogactwo kraju, wpływać na polepszenie poziomu życia narodu.

Rzetelna i twórcza praca nauczycieli na wszystkich szczeblach edukacji narodowej powinna sprzyjać pełnemu urzeczywistnieniu idealów wychowawczych socjalizmu.

W uznaniu wysokiej rangi społecznej stanu nauczycielskiego oraz doniosłej roli nauczania i wychowania młodego pokolenia dla narodu i państwa socjalistycznego Sejm uchwala niniejszą ustawę — Kartę praw i obowiązków nauczyciela w systemie edukacji narodowej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

DZIAŁ I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1. 1. Ustawie podlegają:

- 1) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160),

- 2) profesorowie zwyczajni, profesorowie nadzwyczajni, docenci i pozostali nauczyciele akademicki państwowych szkół wyższych,
- 3) pracownicy naukowo-badawczy i dydaktyczni jednostek zaplecza naukowo-pedagogicznego resortu oświaty i wychowania oraz resortu nauki, szkolnictwa wyższego i techniki w zakresie i na zasadach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Oświaty i Wychowania lub Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych,
- 4) nauczyciele i wychowawcy placówek leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych,
- 5) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich oraz szkół przy zakładach karnych,
- 6) pracownicy pedagogiczni bibliotek szkolnych i pedagogicznych, ośrodków metodycznych i placówek poradnictwa wychowawczo-zawodowego,
- 7) nauczyciele zatrudnieni w organach administracji szkolnej w zakresie ustalonym ustawą.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia rozciągnąć przepisy ustawy w całości lub w części na pracowników innych placówek naukowych prowadzących zajęcia dydaktyczne i jednostek organizacyjnych zaplecza badawczo-technicznego szkół wyższych.

Art. 2. 1. Ilekroć w ustawie mówi się:

- 1) o nauczycielach bez bliższego określenia — należy przez to rozumieć nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych powołanych w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 1 i pkt 4—6 na stanowiska: nauczycieli, wychowawców, nauczycieli dyplomowanych, wychowawców dyplomowanych i profesorów szkoły średniej,

2) o nauczycielach akademickich — należy przez to rozumieć osoby zajmujące w szkołach wyższych i samodzielnych placówkach typu naukowo-dydaktycznego stanowiska:

- a) profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego i docenta,
- b) adiunkta, starszego asystenta, asystenta i asystenta stażysty,
- c) starszego wykładowcy i wykładowcy,
- d) lektora, nauczyciela przedmiotów, zawodów i umiejętności praktycznych, nauczyciela wychowania fizycznego, nauczyciela przedmiotów obronnych i akompaniatora,
- e) bibliotekarza dyplomowanego i dyplomowanego pracownika dokumentacji naukowej,

3) o szkołach bez bliższego określenia — należy przez to rozumieć szkoły i inne placówki wymienione w art. 1 ust. 1 pkt 1 i pkt 4—6,

4) o organach administracji szkolnej — należy przez to rozumieć:

- w stosunku do szkół podporządkowanych prezydiom rad narodowych — kuratoria okręgów szkolnych, wydziały oświaty i kultury oraz inne wydziały prezydiów rad narodowych, którym podporządkowane są szkoły na podstawie odrębnych przepisów,
- w stosunku do szkół nie podporządkowanych prezydiom rad narodowych — właściwego ministra lub wyznaczoną przez niego podległą mu jednostkę organizacyjną.

2. Bibliotekarzami dyplomowanymi są:

- starszy kustosz dyplomowany,
- kustosz dyplomowany,
- adiunkt biblioteczny,
- asystent biblioteczny.

3. Dyplomowanymi pracownikami dokumentacji naukowej są:

- starszy dokumentalista dyplomowany,
- dokumentalista dyplomowany,
- adiunkt dokumentacji naukowej,
- asystent dokumentacji naukowej.

4. Właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki może utworzyć także inne stanowiska nauczycieli akademickich w grupach stanowisk wymienionych w ust. 1 pkt 2 lit. b)—e) i określić dla nich odpowiednie uposażenie zasadnicze.

DZIAŁ II.

Rola i zadania nauczycieli i nauczycieli akademickich w życiu narodu i państwa.

Rozdział 1.

Zadania nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Art. 3. 1. Nauczyciel i nauczyciel akademicki Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powinien:

- wychowywać uczniów i studentów w duchu socjalistycznej moralności i socjalistycznych zasad współżycia społecznego, umiłowania Ojczyzny, pokoju, sprawiedliwości społecznej i braterstwa z ludźmi pracy wszystkich krajów,
- wpajać im zamiłowanie i szacunek do pracy, poczucie odpowiedzialności i dyscypliny społecznej,
- przekazywać im gruntowną wiedzę ogólną i zawodową,
- dbać o wszechstronny rozwój ich zdolności,
- rozbudzać zainteresowania i samodzielność myślenia,
- kształtować postawę czynnego współuczestnictwa w rozwoju gospodarki, kultury i życia społecznego.

2. Aby wykonać zadania określone w ust. 1, nauczyciel i nauczyciel akademicki obowiązany jest:

- realizować prawidłowo programy nauczania i wychowania, osiągać jak najlepsze wyniki w pracy, udoskonalać metody nauczania i wychowania,
- poznawać wszechstronnie uczniów i studentów, ich osobowość i zainteresowania i wykorzystywać do tego wyniki badań naukowych,
- dbać o bezpieczeństwo uczniów i studentów powierzonych jego opiece,
- zachować bezstronność w ocenie uczniów i studentów,
- stwarzać warunki do rozwijania samodzielności myślenia i uczenia się uczniów i studentów oraz nawyków pracy samokształceniowej,
- kształtować aktywny stosunek uczniów i studentów do kultury i sztuki oraz wrażliwość na piękno,
- współdziałać z organizacjami politycznymi i młodzieżowymi w rozwijaniu pracy ideowo-wychowawczej zmierzającej do wpojenia wychowankom naukowego światopoglądu i socjalistycznej moralności,
- współpracować ze środowiskiem społecznym, towarzystwami naukowymi, zawodowymi, uczniowskim i studenckim ruchem naukowym oraz zakładami pracy, nauczyciel zaś w pierwszym rzędzie z rodzicami lub opiekunami uczniów,
- wspierać samorządność uczniów i studentów kształtującą aktywność społeczną i umiejętność działania zespołowego, wyrabiać poczucie odpowiedzialności społecznej,
- przestrzegać dyscypliny pracy oraz zarządzeń i wytycznych organów administracji szkolnej i bezpośrednich przełożonych,
- dbać o godność i przykłądną postawę moralną wychowawcy młodego pokolenia, podnosić swój poziom zawodowy, ideologiczny i naukowy oraz unikać w swym postępowaniu w służbie i poza służbą wszystkiego, co mogłoby obniżyć powagę zawodu,
- umacniać zasady współżycia z gronem współpracowników szkoły, unikać wszystkiego, co mogłoby szkodzić dobrej atmosferze pracy,
- w razie powołania — wypełniać należycie funkcje na stanowiskach w administracji dydaktyczno-naukowej, w komisjach dyscyplinarnych i innych organach szkoły i szkoły wyższej.

3. Do podstawowych zadań nauczycieli akademickich należy ponadto:

- współdziałanie w rozwijaniu postępu technicznego i upowszechnianie zdobyczy nauki oraz ich praktycznego zastosowania w gospodarce,
- kształcenie i wychowywanie kadr naukowych zdolnych do zapewnienia trwałego postępu nauki polskiej i jej więzi z praktyką społeczną i gospodarczą.

4. Do podstawowych zadań nauczycieli akademickich wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b) należy również prowadzenie pracy badawczej dla rozwoju nauki, wiedzy, gospodarki i kultury narodowej w ścisłym związku z potrzebami życia społecznego i perspektywami rozwoju kraju.

Rozdział 2.

Zadania nauczycieli i nauczycieli akademickich powołanych do pełnienia funkcji kierowniczych w szkole.

Art. 4. 1. Szkołą kieruje dyrektor, który jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły oraz opiekunem młodzieży uczącej się w szkole.

2. Dyrektor kieruje szkołą zgodnie z przepisami i wytycznymi organów administracji szkolnej.
3. Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za:
 - socjalistyczny kierunek wychowania i nauczania,
 - wychowawczy i dydaktyczny poziom szkoły,
 - prawidłową organizację pracy, realizację programów nauczania i wychowania oraz osiągnięte wyniki nauczania i wychowania,
 - tworzenie warunków do rozwijania samorządnej i samodzielnej pracy młodzieży w ramach jej organizacji,
 - organizowanie czasu wolnego uczniów,
 - zaspokajanie zdrowotnych i kulturalnych potrzeb uczącej się młodzieży w ramach programowej działalności szkoły,
 - bezpieczeństwo i higienę pracy w szkole,
 - kształtowanie atmosfery pracy w gronie nauczycieli zgodnie z socjalistycznymi zasadami współżycia,
 - przestrzeganie i wykonywanie przepisów i zaleceń władz szkolnych oraz dyscypliny pracy w szkole,
 - prawidłowe administrowanie i gospodarkę szkoły, dysponowanie środkami materialnymi zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4. Dyrektor szkoły obowiązany jest do udzielania pomocy w doskonaleniu zawodowym, szczególnie nauczycielom początkującym, udzielania wszystkim nauczycielom i pracownikom szkoły instruktażu, kontrolowania i oceniania ich pracy oraz troszczenia się o właściwe warunki socjalne i kulturalne pracy w szkole.

5. Dyrektor szkoły jest przewodniczącym rady pedagogicznej.

6. Szczegółowe obowiązki dyrektorów szkół i ich zastępców oraz nauczycieli, którym powierzono inne funkcje kierownicze w szkole, określają zarządzenia i wytyczne właściwych organów administracji szkolnej.

Art. 5. 1. Dyrektorów szkół i ich zastępców powołuje organ administracji szkolnej sprawujący bezpośredni nadzór nad daną szkołą spośród czynnych nauczycieli tej samej lub

innej szkoły na okres nie przekraczający pięciu lat z możliwością ponownego powołania na dalsze okresy, jednak każdorazowo nie dłuższy niż pięć lat.

2. Szczegółowe warunki wymagane od kandydatów na stanowiska dyrektorów i ich zastępców oraz tryb ich powoływania określa właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

3. Organ uprawniony do powołania nauczyciela do pełnienia funkcji dyrektora lub zastępcy dyrektora może w uzasadnionych przypadkach odwołać dyrektora lub zastępcę dyrektora przed upływem okresu, na który został on powołany.

4. Przepisy ust. 1—3 mają odpowiednie zastosowanie do nauczycieli powołanych do wykonywania innych funkcji kierowniczych.

Art. 6. Zadania nauczycieli akademickich powołanych do wykonywania funkcji kierowniczych w szkołach wyższych oraz zasady ich powoływania i odwoływania określa ustawa o szkolnictwie wyższym.

Rozdział 3.

Zadania pracowników nadzoru pedagogicznego.

Art. 7. 1. Nauczyciele zatrudnieni w organach administracji szkolnej na stanowiskach pracowników nadzoru pedagogicznego kontrolują i oceniają funkcjonowanie szkół i odpowiednich jednostek administracji szkolnej, udzielają pomocy pracownikom tych jednostek w wykonywaniu ich funkcji dydaktyczno-wychowawczych i kierowniczych oraz czuwają nad zapewnieniem warunków pracy pracowników szkół.

2. Pracownicy nadzoru pedagogicznego zobowiązani są, w ramach swych obowiązków służbowych i pobieranego uposażenia, do pełnienia funkcji dydaktycznych w szkołach w rozmiarach 2 godzin tygodniowo. Obowiązek ten nie dotyczy kuratorów okręgów szkolnych i ich zastępców oraz inspektorów szkolnych i ich zastępców.

3. Pracownicy nadzoru pedagogicznego zobowiązani są do:

- wydawania zaleceń i udzielania instruktażu pracownikom jednostek nadzorowanych oraz przedstawiania wniosków właściwym organom w sprawach związanych z organizacją i funkcjonowaniem szkół,
- przedstawiania wniosków w sprawie wstrzymania w nadzorowanych jednostkach postanowień sprzecznych z obowiązującymi przepisami i zlecenia określonych czynności pracownikom, gdy sytuacja w nadzorowanych jednostkach tego wymaga.

4. Szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień pracowników nadzoru pedagogicznego i ich kwalifikacje oraz zasady postępowania w sprawach wymienionych w ust. 1—3 określa Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 8. 1. Kuratora okręgu szkolnego i jego zastępców oraz inspektora szkolnego powołuje i odwołuje Minister Oświaty i Wychowania na wniosek prezydium właściwej rady narodowej.

2. Zastępców inspektorów szkolnych powołuje i odwołuje kurator okręgu szkolnego na wniosek prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej.

3. Pozostałych pracowników nadzoru pedagogicznego w kuratorium powołuje kurator okręgu szkolnego, a w wydziałach oświaty i kultury prezydów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych — inspektor szkolny.

4. Wizytatorów szkolnictwa artystycznego zatrudnionych w wydziałach kultury prezydów rad narodowych stopnia wojewódzkiego powołują kierownicy tych wydziałów za zgodą Ministra Kultury i Sztuki.

5. Pracowników nadzoru pedagogicznego szkół nie podporządkowanych radom narodowym powołuje i odwołuje właściwy minister lub organ przez niego wyznaczony w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania lub wyznaczonym przez niego organem. Stanowiska pracowników nadzoru pedagogicznego tych szkół oraz zasady ich wynagradzania określa właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

DZIAŁ III.

Kwalifikacje oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Rozdział 1.

Kwalifikacje nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Art. 9. 1. Na stanowisko nauczyciela można powołać osobę, która posiada określone w ustawie:

- 1) kwalifikacje naukowe, pedagogiczne lub odpowiednią praktykę zawodową,
 - 2) kwalifikacje ideowe i moralne niezbędne do wykonywania funkcji nauczyciela i wychowawcy,
- a ponadto posiada odpowiednie warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania pracy nauczycielskiej.

2. Warunki powoływania na stanowiska nauczycieli akademickich w szkołach wyższych określa ustawa o szkolnictwie wyższym.

Art. 10. 1. Na stanowisko nauczyciela lub wychowawcy może być powołana osoba, która:

- 1) ukończyła studia w szkole wyższej kształcącej nauczycieli albo
- 2) ukończyła studia w innej szkole wyższej i posiada przygotowanie pedagogiczne uzyskane podczas studiów lub na kursie.

2. Na stanowisko nauczyciela dyplomowanego lub wychowawcy dyplomowanego powołuje się osobę, która:

- 1) posiada kwalifikacje określone w ust. 1,
- 2) posiada co najmniej 3 lata pracy nauczycielskiej oraz
- 3) otrzymała w okresie dwóch ostatnich lat pracy nauczycielskiej dobrą ocenę pracy potwierdzoną wynikami komisyjnej wizytacji.

3. Na stanowisko profesora szkoły średniej powołuje się osobę posiadającą wyższe studia magisterskie oraz 5 lat pracy na stanowisku nauczyciela dyplomowanego w szkole albo na stanowisku nauczyciela akademickiego w szkole wyższej.

4. Na stanowisko nauczyciela w przedszkolu i innej placówce przedszkolnej oraz na stanowisko nauczyciela zajęć praktycznych w szkołach zawodowych może być powołana również osoba, która ukończyła średni lub policealny zakład kształcenia nauczycieli.

Art. 11. 1. Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określi:

- 1) tryb ustalania oceny pracy nauczycieli,
- 2) szkoły, w których na stanowiska nauczycieli mogą być powoływane tylko te osoby, które posiadają wyższe studia magisterskie lub studia równorzędne,
- 3) szczegółowe warunki powoływania na stanowiska nauczycieli szkół i zasady uzyskiwania kwalifikacji pedagogicznych do nauczania w szkołach.

2. Minister Kultury i Sztuki może określić szkoły (inne placówki kształcenia artystycznego), w których na stanowiska nauczycieli i nauczycieli dyplomowanych mogą być powoływane osoby, które ukończyły szkołę artystyczną II stopnia w zakresie kierunku odpowiadającego nauczalnemu przedmiotom.

Art. 12. W wypadkach uzasadnionych potrzebami szkoły na stanowisko nauczyciela można powołać osobę, która nie posiadając kwalifikacji określonych w art. 10 ust. 1 i 4 — legitymuje się jednak długoletnią pracą zawodową przydatną do wykonywania funkcji nauczyciela.

Art. 13. W sprawach dotyczących kwalifikacji nauczycieli i nauczycieli akademickich w zakresie dyscyplin artystycznych mają również zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy o wyższych szkołach artystycznych.

Rozdział 2.

Kształcenie i doskonalenie nauczycieli.

Art. 14. 1. Nauczyciele obowiązani są do stałego pogłębiania i aktualizowania wiedzy naukowej i dydaktycznej oraz stałego doskonalenia swych umiejętności dydaktycznych i wychowawczych.

2. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy nauczycieli odbywa się:

- 1) w drodze samokształcenia,
- 2) na kursach organizowanych przez organy administracji szkolnej i upoważnione przez te organy jednostki organizacyjne,
- 3) na studiach podyplomowych.

3. Szczegółowe zasady kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli określa Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, a nauczycieli szkół artystycznych — Minister Kultury i Sztuki w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

DZIAŁ IV.

Place i wymiar godzin pracy.

Rozdział 1.

Place.

Art. 15. 1. Wprowadza się od dnia 1 maja 1972 r. nowy system uposażeń nauczycieli i nauczycieli akademickich wraz z podwyżką plac.

2. Wynikająca ze zmiany systemu uposażeń podwyżka plac zostanie zrealizowana w pięciu następujących etapach:

- etap I — od 1 maja 1972 r.,
- „ II — od 1 września 1973 r.,
- „ III — od 1 września 1974 r.,
- „ IV — od 1 września 1975 r.,
- „ V — od 1 września 1976 r.

Art. 16. 1. Uposażenie nauczycieli i nauczycieli akademickich składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków.

2. Wysokość uposażenia zasadniczego uzależniona jest od posiadanego przez nauczyciela i nauczyciela akademickiego poziomu wykształcenia, stażu pracy pedagogicznej i zajmowanego stanowiska, a dodatków — od wykonywanej funkcji, warunków pracy i osiąganych wyników pracy.

Art. 17. Nauczyciel i nauczyciel akademicki awansuje do wyższego szczebla uposażenia zasadniczego co 4 lata. Okres wyczekiwania na osiągnięcie najwyższego szczebla, zróżnicowany według stanowisk, nie może przekraczać 24 lat pracy pedagogicznej.

Art. 18. 1. Dodatek funkcyjny przysługuje nauczycielom i nauczycielom akademickim, których powołano do pełnienia funkcji kierowniczych.

2. Dodatek funkcyjny przysługuje również nauczycielom i nauczycielom akademickim, którym zlecono pełnienie obowiązków kierowniczych w zastępstwie nauczycieli i nauczycieli akademickich powołanych do pełnienia funkcji kierowniczych. W tych wypadkach prawo do dodatku powstaje od pierwszego dnia miesiąca po upływie jednomiesięcznego okresu pełnienia tych obowiązków i gaśnie z dniem pierwszym miesiąca następującego po zaprzestaniu pełnienia tych obowiązków.

Art. 19. 1. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu przysługuje tylko jeden dodatek funkcyjny, a w razie zbiegu tytułów do dwóch lub więcej dodatków przysługuje dodatek wyższy, jednakże rektorowi, prorektorowi, dziekanowi i prodziekanowi przysługuje dodatek z tytułu pełnienia tej funkcji niezależnie od dodatku funkcyjnego z tytułu pełnienia drugiej funkcji kierowniczej w szkole wyższej.

2. Właściwy minister w porozumieniu z Ministrami Oświaty i Wychowania lub Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki może określić inne wypadki, w których nie stosuje się ograniczenia uprawnień do dwóch dodatków funkcyjnych.

3. Nauczyciel i nauczyciel akademicki powołany do pełnienia funkcji kierowniczej na czas określony traci prawo do dodatku funkcyjnego z upływem tego okresu, a w razie wcześniejszego odwołania — z końcem miesiąca, w którym nastąpiło odwołanie.

4. W razie rozwiązania stosunku służbowego lub umowy o pracę prawo do dodatku funkcyjnego ustaje jednocześnie z ustaniem prawa do uposażenia.

5. Dodatek funkcyjny nie przysługuje w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych lub nie usprawiedliwionej nieobecności w pracy i w okresach, za które nie przysługuje uposażenie zasadnicze, oraz od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nauczyciel lub nauczyciel akademicki zaprzestał pełnienia z innych powodów obowiązków, do których przywiązany jest ten dodatek. W okresie niepełnienia obowiązków z powodu choroby dodatek przysługuje za okres nie przekraczający 3 miesięcy.

Art. 20. Nauczycielom i nauczycielom akademickim posiadającym wysokie kwalifikacje i osiągającym wyróżniające wyniki w pracy dydaktyczno-wychowawczej lub naukowo-badawczej może być przyznany dodatek specjalny dla nauczycieli przodujących w pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Art. 21. Nauczycielom i nauczycielom akademickim pracującym w trudnych warunkach albo w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych przysługuje dodatek służbowy.

Art. 22. 1. W szczególnych wypadkach, podyktowanych wyłącznie koniecznością realizacji programu nauczania, mogą być zlecane nauczycielom i nauczycielom akademickim godziny ponadwymiarowe.

2. W przewidzianych w ust. 1 wypadkach na realizację godzin ponadwymiarowych przez szkołę zgody udziela kurator okręgu szkolnego.

3. Przez godzinę ponadwymiarową rozumie się efektywnie przepracowaną godzinę zajęć dydaktycznych i wychowawczych powyżej obowiązującego tygodniowego wymiaru godzin pracy nauczyciela i nauczyciela akademickiego z uwzględnieniem przepisów art. 32 ust. 4 i 5.

4. Wynagrodzenie z tytułu godzin ponadwymiarowych wypłacane jest wyłącznie za efektywnie przepracowane godziny pod warunkiem wykonania przez nauczyciela i nauczyciela akademickiego tygodniowego obowiązującego wymiaru godzin dydaktycznych. Rozliczenie godzin ponadwymiarowych następuje w stosunku do nauczycieli za okres tygodniowy, w stosunku zaś do nauczycieli akademickich za okres roku akademickiego.

5. Kobiety w okresie od czwartego miesiąca ciąży lub mającej na utrzymaniu dziecko do lat 3 nie wolno zatrudniać w godzinach ponadwymiarowych bez jej zgody.

Art. 23. Wysokość stawek uposażenia zasadniczego, dodatków, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, zasady zaszeregowania i awansowania oraz przyznawania dodatków do uposażenia nauczycieli i nauczycieli akademickich określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 24. Nauczyciele dyplomowani i profesorowie szkoły średniej zatrudnieni w szkołach podstawowych, średnich ogólnokształcących i zawodowych, osiągający wybitne rezultaty w pracy dydaktycznej i wychowawczej, mogą być nagradzani przez organy administracji szkolnej stopnia wojewódzkiego nagrodą specjalną w wysokości jedno lub dwumiesięcznego uposażenia. Warunkiem przyznania nagrody jest uzyskanie bardzo dobrej oceny przełożonej władzy szkolnej w okresie co najmniej czterech lat oraz udział wychowanków w olimpiadach przedmiotowych albo konkursach zawodowych, sportowych, artystycznych lub osiągnięcie przez nich odpowiednich rezultatów podczas egzaminów wstępnych do szkół wyższego szczebla, a ponadto w każdym wypadku — prowadzenie jednej z form zajęć wychowawczych.

Art. 25. Określone w ustawie i przepisach wydanych na podstawie art. 23 uposażenie zasadnicze nauczycieli i nauczycieli akademickich, wszystkie dodatki, wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, wynagrodzenia dodatkowe za zajęcia dydaktyczne, nagrody, wszelkie wypłaty pieniężne i świadczenia rzeczowe, z wyjątkiem wynagrodzeń przewidzianych w art. 37 ust. 2, wolne są od podatku od wynagrodzeń i potrąceń na składkę emerytalną.

Art. 26. Przy pierwszym mianowaniu nauczyciel i nauczyciel akademicki nabywa prawo do uposażenia od dnia nawiązania stosunku pracy.

Art. 27. 1. Zmiana wysokości uposażenia w czasie służby z powodu mianowania (awansu) lub innych przyczyn następuje z dniem pierwszym najbliższego miesiąca kalendarzowego, jeżeli mianowanie (awans, inne przyczyny) nie nastąpiło od dnia pierwszego danego miesiąca kalendarzowego.

2. W razie zmiany miejsca służbowego, pociągającej za sobą zmianę wysokości uposażenia, prawo do uposażenia odpowiadającego nowemu miejscu służbowemu przysługuje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po objęciu obowiązków służbowych na nowym miejscu, jeżeli objęcie tych obowiązków nie nastąpiło od dnia pierwszego danego miesiąca kalendarzowego.

Art. 28. Prawo do uposażenia gaśnie:

- 1) w razie śmierci nauczyciela lub nauczyciela akademickiego — z ostatnim dniem miesiąca kalendarzowego, w którym śmierć nastąpiła,
- 2) w razie rozwiązania stosunku pracy w inny sposób — z ostatnim dniem tego miesiąca kalendarzowego, w którym stosunek pracy ustał. Przepis ten nie dotyczy osób, które dobrowolnie wystąpiły ze służby lub porzuciły pracę; osoby te powinny zwrócić odpowiednią część uposażenia za dni nie przepracowane.

Art. 29. Nauczyciel i nauczyciel akademicki zachowuje prawo do uposażenia za czas usprawiedliwionej nieobecności, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 30. 1. Uposażenie nauczycieli i nauczycieli akademickich, z wyjątkiem należności wymienionych w ust. 2, wypłaca się miesięcznie z góry w pierwszym dniu każdego miesiąca. Jeżeli dzień ten jest wolny od zajęć służbowych, wówczas wypłata uposażenia następuje w ostatnim dniu roboczym poprzedniego miesiąca.

2. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe oraz inne wynagrodzenia, których wymiar może być ustalony jedynie na podstawie już wykonanych prac, wypłaca się miesięcznie lub jednorazowo z dołu.

3. Właściwe organy administracji państwowej obowiązane są zapewnić terminową wypłatę uposażeń nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Art. 31. W sprawach dotyczących:

- 1) odpraw pośmiertelnych,
- 2) potrąceń z uposażenia,
- 3) przedawnienia roszczeń z tytułu uposażenia oraz z tytułu innych świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie

— stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych.

Rozdział 2.

Wymiar godzin pracy.

Art. 32. 1. Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć ustala się według niżej podanej tabeli:

Nr kol.	Typ — rodzaj szkoły (placówki)	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych
1	Szkoły podstawowe, z wyjątkiem podstawowych szkół specjalnych i szkół ćwiczeń	26
2	Szkoły podstawowe specjalne	22
3	Podstawowe szkoły ćwiczeń	20
4	Licea ogólnokształcące, w tym również licea ogólnokształcące specjalne	22
5	Szkoły zawodowe, licea pedagogiczne dla wychowawczyń przedszkoli, szkoły zawodowe specjalne, szkolenie rzemieślnicze w zakładach dla nieletnich:	
	a) nauczyciele przedmiotów teoretycznych	22
	b) nauczyciele praktycznej nauki zawodu	28
6	Szkoły artystyczne i inne placówki kształcenia artystycznego:	
	a) nauczyciele przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących	22
	b) nauczyciele praktycznej nauki zawodu	28
7	Techniczne szkoły pedagogiczne:	
	a) nauczyciele przedmiotów teoretycznych	18
	b) nauczyciele praktycznej nauki zawodu	28
8	Studia nauczycielskie, studia kulturalno-oświatowe i bibliotekarskie	15
9	Świetlice szkolne	36
10	Internaty, świetlice dworcowe, ogrody jordanowskie	42
11	Przedszkola i inne placówki przedszkolne	30
12	Przedszkola specjalne	22
13	Zakłady wychowawcze:	
	a) domy dziecka, domy młodzieży, domy wczasów dziecięcych oraz zakłady leczniczo-opiekuńcze dla dzieci	36
	b) zakłady specjalne, leczniczo-wychowawcze, zakłady rehabilitacji zawodowej inwalidów, placówki wychowawcze specjalne, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich	30

Nr kol.	Typ — rodzaj szkoły (placówki)	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych
14	Poradnie wychowawczo-zawodowe, zajęcia pedagogiczne indywidualne i zespołowe prowadzone bezpośrednio z dziećmi i młodzieżą	24
15	Pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury oraz domy kultury dzieci i młodzieży:	
	a) zajęcia prowadzone bezpośrednio z dziećmi i młodzieżą systemem pracownianym	24
	b) inne rodzaje zajęć	42

2. Obowiązkowy wymiar godzin zajęć bibliotekarzy szkolnych we wszystkich typach szkół ustala się na 36 godzin tygodniowo.

3. Nauczyciele szkół podstawowych o 1—5 nauczycielach obowiązani są do prowadzenia zajęć dydaktycznych w klasach łączonych w granicach do 36 godzin tygodniowo. Rada Ministrów określi zasady wynagradzania za godziny przekraczające wymiar określony w ust. 1.

4. Oprócz prowadzenia zajęć dydaktycznych w wymiarze określonym w ust. 1 nauczyciel obowiązany jest, w ramach przysługującego mu uposażenia zasadniczego, do pełnienia funkcji wychowawcy klasy, prowadzenia egzaminów, a ponadto:

- 1) podejmowania i prowadzenia zajęć organizacyjno-wychowawczych (pozalekcyjnych), takich jak: opieka nad organizacją młodzieżową, pracownią, kołem zainteresowań,
- 2) w wypadkach koniecznych spowodowanych absencją w pracy nauczycieli — do doraźnego zastępowania nieobecnych w pracy nauczycieli w wymiarze nie przekraczającym 2 godzin tygodniowo.

Rozdziału zajęć, o których mowa w pkt 1 i 2, między nauczycieli dokonuje dyrektor szkoły stosownie do potrzeb organizacyjnych szkoły i kwalifikacji nauczycieli, przestrzegając zasady równomiernego obciążenia nauczycieli tymi zajęciami.

5. Nauczyciel, dla którego ustalony plan zajęć w pewnych okresach roku szkolnego nauki nie wyczerpywał obowiązującego tego nauczyciela wymiaru zajęć dydaktycznych, powinien nauczać w odpowiednio większej liczbie godzin w innych okresach danego roku szkolnego. Praca wykonywana zgodnie z tak ustalonym planem zajęć nie jest pracą w godzinach ponadwymiarowych.

6. Dyrektorom i ich zastępcom oraz nauczycielom wykonującym inne funkcje kierownicze w szkołach (placówkach) obniża się wymiar obowiązkowych zajęć określony w ust. 1 w rozmiarach uzależnionych od wielkości i rodzaju szkoły oraz warunków jej pracy. Zasady udzielania i rozmiar zniżek, o których wyżej mowa, określa Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

7. Obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli szkół nie wymienionych w ust. 1, w tym również nauczycieli szkół korespondencyjnych i zaocznych, nauczycieli uczących przedmiotów w różnym wymiarze godzin oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w szkoleniu korespondencyjnym i zaocznym określa Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

Art. 33. 1. Nauczyciele akademicy obowiązani są do prowadzenia zajęć dydaktycznych i wychowawczych ze studentami oraz uczestnikami studiów i kursów prowadzonych przez szkoły wyższe, do kształcenia i wychowywania nowych kadr naukowych, a także do udziału w pracach organizacyjnych związanych z nauczaniem, wychowywaniem i badaniami naukowymi. Nauczyciele akademicy wymienieni w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b) obowiązani są ponadto do pracy naukowo-badawczej w zakresie planu badań naukowych. W ramach tych obowiązków nauczyciele akademicy, z wyjątkiem wymienionych w ust. 2, obowiązani są prowadzić zajęcia dydaktyczne zaliczane w planach studiów do kategorii wykładów, ćwiczeń i zajęć lekcyjnych oraz innych zajęć dydaktycznych w wymiarze tygodniowym godzin obliczeniowych:

1) profesorowie i docenci	7 godzin
2) adiunkci, starsi asystenci i asystenci	9 "
3) starsi wykładowcy	10 "
4) wykładowcy	12 "
5) lektorzy, nauczyciele przedmiotów obronnych, wychowania fizycznego i innych przedmiotów oraz akompaniatorzy	18 "
6) nauczyciele umiejętności praktycznych	28 "

Sposób określania godzin obliczeniowych ustala Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

2. Obowiązkowy wymiar czasu pracy bibliotekarzy dyplomowanych ustala się na 36 godzin tygodniowo, a dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej oraz innych nauczycieli akademickich zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych nie prowadzących zajęć dydaktycznych na 42 godziny tygodniowo.

3. Na wykonanie określonego w ust. 1 wymiaru zajęć zaliczane są nauczycielowi akademickiemu efektywnie wykonane przez niego zajęcia dydaktyczne, które wynikają z programu nauczania.

4. Wymiar innych obowiązkowych zajęć nauczycieli akademickich w zakresie zadań wymienionych w art. 3 ust. 3 i 4, zasady zaliczania do obowiązkowego wymiaru godzin dydaktycznych zajęć prowadzonych na studiach doktoranckich i podyplomowych, na studiach zaocznych i w zamiejscowych jednostkach organizacyjnych szkoły wyższej, w terenowych punktach konsultacyjnych, na ćwiczeniach terenowych oraz liczebność grup studenckich — ustala właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki i Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

5. Do nauczycieli akademickich stosuje się odpowiednio przepisy art. 32 ust. 5.

Art. 34. 1. Właściwy minister albo upoważniony przez niego organ może obniżyć zatrudnionemu w pełnym wymiarze godzin nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu wymiar godzin zajęć obowiązkowych na czas określony lub

do odwołania ze względu na stan zdrowia, kształcenie się lub doskonalenie, wykonywanie pracy naukowej albo prac zleconych przez władze szkolne, oddelegowanie do pracy w innej szkole wyższej lub jednostce naukowo-badawczej, zajmowanie stanowiska w administracji szkolnej albo ze względu na szczególne warunki pracy nauczyciela i nauczyciela akademickiego w szkole lub szkole wyższej.

2. Obniżenie wymiaru zajęć nie może spowodować zmniejszenia uposażenia ani ograniczenia innych uprawnień nauczyciela i nauczyciela akademickiego.

3. Nauczyciel i nauczyciel akademicki korzystający z obniżonego wymiaru godzin nie może pobierać dodatkowego wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych z wyłączeniem zniżek, o których mowa w art. 32 ust. 6.

Art. 35. 1. Nauczyciel akademicki może być zwolniony od zajęć dydaktycznych i organizacyjnych dla prowadzenia pracy naukowej. Zwolnienia na okres nie przekraczający jednego roku udziela rektor, a na czas dłuższy — właściwy minister na wniosek rektora.

2. Profesor zwyczajny, profesor nadzwyczajny lub docent, który ukończył 65 lat życia, może być na swój wniosek lub na wniosek rektora albo też po zasięgnięciu opinii rektora zwolniony przez właściwego ministra od obowiązków dydaktycznych i organizacyjnych.

3. Przepis art. 34 ust. 2 stosuje się odpowiednio do zwolnień od zajęć dydaktycznych i organizacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2.

Rozdział 3.

Dodatkowe zatrudnienie.

Art. 36. 1. Nauczyciel i nauczyciel akademicki może poza swoimi zajęciami obowiązkowymi podjąć dodatkowe zatrudnienie zarobkowe, nie kolidujące z jego obowiązkami, po uprzednim uzyskaniu zezwolenia tylko na prace dydaktyczne, wychowawcze, naukowe, artystyczne, usługowo-lecznicze, w administracji oświatowej lub doradztwo naukowo-techniczne.

2. Zezwolenia na podjęcie dodatkowego zatrudnienia zarobkowego udziela:

- 1) profesorom i docentom — właściwy minister na wniosek lub po zasięgnięciu opinii rektora,
- 2) pozostałym nauczycielom akademickim — rektor po zasięgnięciu opinii dziekana,
- 3) nauczycielom — bezpośrednio przełożony organ administracji szkolnej po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły.

3. Zasady udzielania zezwolenia na dodatkowe zatrudnienie zarobkowe oraz wypadki, w których nie jest wymagane takie zezwolenie, określa właściwy minister.

Art. 37. 1. Nauczyciele akademicy zajmujący równocześnie stanowiska w organach władzy, wymiaru sprawiedliwości i administracji państwowej z wyboru albo zajmujący stanowiska, na które powołuje Rada Państwa, Przewodniczący Rady Państwa, Rada Ministrów lub Prezes Rady Ministrów — poza przysługującym uposażeniem na zajmowanym stanowisku otrzymują z tytułu pracy w szkole wyższej wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości nie przekraczającej 50% uposażenia zasadniczego odpowiadającego zajmowanemu stanowisku w szkole wyższej.

2. Wynagrodzenie za prace wykonywane przez nauczycieli akademickich na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia w ramach współpracy między szkołami wyższymi i jednostkami gospodarki społecznej określa Rada Ministrów. Maksymalna wysokość tego wynagrodzenia powinna być w zależności od zajmowanego stanowiska ustalona w wysokości od 50% do 100% uposażenia zasadniczego nauczyciela akademickiego w stosunku rocznym.

DZIAŁ V.

Nagrody i odznaczenia.

Rozdział 1.

Nagrody.

Art. 38. 1. Tworzy się specjalny fundusz nagród dla nauczycieli i nauczycieli akademickich za ich osiągnięcia naukowe i dydaktyczne w danym roku w dyspozycji Ministra Oświaty i Wychowania i Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Wysokość tego funduszu i zasady jego podziału określa Rada Ministrów.

2. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w stosunku do nauczycieli akademickich, a Minister Oświaty i Wychowania w stosunku do nauczycieli określa szczegółowe zasady przyznawania nagród, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 2.

Odznaczenia i tytuły służbowe.

Art. 39. 1. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu może być nadany:

- a) tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”,
- b) „Medal Komisji Edukacji Narodowej”.

2. Tytuł „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” nadawany będzie najbardziej zasłużonym nauczycielom i nauczycielom akademickim za szczególnie wybitne osiągnięcia w długoletniej pracy pedagogicznej i naukowej. „Medal Komisji Edukacji Narodowej” nadawany będzie osobom za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

3. Tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” nadaje Rada Państwa. „Medal Komisji Edukacji Narodowej” nadaje Minister Oświaty i Wychowania na wniosek właściwego ministra.

4. Rada Państwa określa szczegółowe zasady nadawania tytułu „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”, tryb przedstawiania wniosków o nadanie tytułu, wzór odznaki tytułu oraz tryb jej wręczenia i sposób noszenia. Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Oświaty i Wychowania, przedstawiony w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, określa szczegółowe zasady nadawania „Medalu Komisji Edukacji Narodowej”, tryb przedstawiania wniosków, wzór medalu, tryb jego wręczenia i sposób noszenia.

Art. 40. Z tytułu dwudziestoletniej mienagannej pracy pedagogicznej przyznaje się:

- 1) profesorom szkół wyższych — Order Odrodzenia Polski,
- 2) nauczycielom i pozostałym nauczycielom akademickim — Złoty Krzyż Zasługi,

Jeżeli nie otrzymali oni wcześniej takich lub wyższych odznaczeń państwowych.

Art. 41. 1. Pracownikom pedagogicznym szkół zajmującym stanowisko określone w art. 10 ust. 1—3 przysługują następujące tytuły zawodowe: nauczyciel, wychowawca, nauczyciel dyplomowany, wychowawca dyplomowany, profesor szkoły średniej. Minister Oświaty i Wychowania może wprowadzić inne tytuły zawodowe dla pracowników pedagogicznych szkół prowadzących specjalistyczne zajęcia o charakterze pedagogicznym.

2. Nauczycielom i wychowawcom kierującym szkołami i innymi placówkami oświatowymi, wychowawczymi i opiekuńczo-wychowawczymi przysługuje tytuł służbowy dyrektora szkoły (placówki).

3. Tytuły służbowe nauczycieli akademickich powołanych do pełnienia funkcji kierowniczych w szkołach wyższych określa ustawa o szkolnictwie wyższym.

DZIAŁ VI.

Uprawnienia socjalne oraz inne szczególne uprawnienia.

Rozdział 1.

Fundusz socjalny.

Art. 42. 1. Dla nauczycieli i nauczycieli akademickich oraz innych pracowników szkół i szkół wyższych tworzy się fundusz socjalny. Utworzenie funduszu socjalnego zostanie zrealizowane w czterech kolejnych etapach w okresie od 1 maja 1972 r. do 1975 r., po 0,5% planowanego rocznego osobowego funduszu płac tych pracowników w każdym etapie.

2. Rada Ministrów określa zasady tworzenia oraz sposób wykorzystywania funduszu socjalnego.

Rozdział 2.

Inne szczególne uprawnienia nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Art. 43. 1. Nauczyciele zatrudnieni na terenie wszystkich wsi i osiedli oraz na terenie miast liczących nie więcej niż 2000 mieszkańców mają prawo do bezpłatnych mieszkań w miejscu pracy według stałych norm zaludnienia ustalonych dla właściwego miasta powiatowego i przeciętnego standardu mieszkań dla danej miejscowości. Włączenie wsi lub osiedla do miasta liczącego ponad 2000 mieszkańców lub zaliczenie wsi lub osiedla w poczet miast albo zwiększenie się liczby mieszkańców w mieście do liczby ponad 2000 — nie pozbawia nauczyciela nabytego prawa do bezpłatnego mieszkania.

2. Mieszkania w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkoły mogą być zajmowane tylko przez pracowników pozostających w służbie czynnej i zatrudnionych w szkołach.

3. W przypadku braku mieszkań w budynkach szkolnych lub gromadzkich prezydium rad narodowych obowiązane są do bezpośredniego zawierania umów o najem mieszkań dla nauczycieli z właścicielami mieszkań w miejscu ich pracy, a gdy to nie jest możliwe — w innej miejscowości umożliwiającej codzienny dojazd do pracy za zwrotem przez prezydium rady narodowej kosztów dojazdu.

4. Jeżeli prezydium rady narodowej nie może dostarczyć nauczycielowi mieszkania (ust. 3), obowiązane jest wypłacać mu odpowiedni dodatek.

5. Wysokość dodatku, o którym mowa w ust. 4, zasady wypłaty tego dodatku oraz zwrotu kosztów przejazdów, o których mowa w ust. 3, określi Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

6. Uprawnienia określone w ust. 1 dla czynnych nauczycieli szkół na terenie wszystkich wsi i osiedli oraz na terenie miast do 2000 mieszkańców przysługują tym nauczycielom również po ich przejściu na emeryturę lub rentę inwalidzką, jeżeli bezpośrednio przed tym pracowali na takich terenach co najmniej 5 lat. Warunek pięciu lat pracy nie dotyczy nauczycieli przeniesionych z urzędu na te tereny.

7. Nauczyciele i nauczyciele akademicy mają prawo do dodatkowej powierzchni mieszkalnej. Zasady i tryb przydziału dodatkowej powierzchni określa Ministrowie: Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

Art. 44. Nauczycielom zatrudnionym na terenie wszystkich wsi i osiedli prezydium właściwych rad narodowych zapewnią bezpłatną dostawę opału do mieszkań nauczycieli.

Art. 45. 1. Nauczyciel zatrudniony na terenie gromady lub osiedla może otrzymać do osobistego i jego rodziny użytkowania działkę gruntu nie większą niż 0,25 ha.

2. Zobowiązuje się prezydium rad narodowych do przydzielenia w miarę posiadanych możliwości potrzebnego obszaru gruntu, o ile przydzielone dotychczas grunty przyskolne nie wystarczają na realizację uprawnienia określonego w ust. 1.

Art. 46. Nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wsi oraz osiedli i miast liczących do 2000 mieszkańców przysługuje prawo do zwrotu kosztów przejazdów publicznymi środkami lokomocji do lekarza lub szpitala, gdy zachodzi potrzeba udzielenia nauczycielowi pomocy lekarskiej poza miejscem zamieszkania, związanej z chorobą zawodową nauczyciela. Jeżeli nie ma możliwości dojazdu do lekarza lub szpitala publicznym środkiem lokomocji, prezydium właściwej rady narodowej obowiązane jest dostarczyć nauczycielowi nieodpłatnie środek przewozowy lub zwrócić poniesione koszty przejazdu.

Art. 47. 1. Niezależnie od przysługującego nauczycielowi i członkom jego rodziny prawa do korzystania z opieki lekarskiej i środków leczniczych na zasadach określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym organy administracji szkolnej przeznaczają corocznie w budżetach dodatkowe środki finansowe z przeznaczeniem na pomoc zdrowotną dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej poza miejscem zamieszkania.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki określi formy pomocy leczniczej dla nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Art. 48. Dzieciom nauczycieli i nauczycieli akademickich przysługuje przy równych z innymi dziećmi wynikach kwalifikacyjnych prawo pierwszeństwa w korzystaniu z internatów, burs i domów akademickich oraz w przyjmowaniu do szkół i szkół wyższych.

Art. 49. Uprawnienia określone w art. 44—46 przysługują nauczycielom, a uprawnienia określone w art. 48 ich dzieciom również po przejściu nauczycieli na emeryturę lub rentę na warunkach przewidzianych w art. 43 ust. 6.

Art. 50. 1. Nauczyciele i nauczyciele akademicy zatrudnieni po raz pierwszy bezpośrednio po studiach w szkołach lub szkołach wyższych otrzymują jednorazowy zasiłek na zagospodarowanie się w wysokości dwumiesięcznego należnego im uposażenia zasadniczego, jeśli podejmą pracę poza miejscem stałego zamieszkania.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, podlega zwrotowi, jeżeli nauczyciel lub nauczyciel akademicki dobrowolnie wystąpi ze służby albo zostanie zwolniony z pracy z jego winy przed upływem trzech lat pracy. W uzasadnionych przypadkach bezpośrednio przełożony organ administracji szkolnej lub rektor może zwolnić w całości lub w części od obowiązku zwrotu zasiłku.

Art. 51. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu w służbie czynnej i po przejściu na emeryturę lub rentę inwalidzką oraz ich współmałżonkom przysługuje prawo do korzystania z ulgi taryfowej przy przejazdach kolejami na zasadach określonych przez Radę Ministrów.

Art. 52. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu służy w związku z pełnieniem obowiązków służbowych prawo do ochrony przyznanej pracownikom państwowym. Organy administracji szkolnej obowiązane są z urzędu występować w obronie nauczycieli i nauczycieli akademickich, gdy ustalone dla nich uprawnienia zostaną naruszone.

Rozdział 3.

Dzień Nauczyciela.

Art. 53. W dniu rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, 14 października, każdego roku obchodzony będzie Dzień Nauczyciela.

DZIAŁ VII.

Urlopy.

Art. 54. 1. Ferie szkolne są okresem urlopu wypoczynkowego dla nauczyciela.

2. Nauczyciel zatrudniony w szkole, której organizacja pracy przewiduje ferie szkolne, może być zobowiązany przez dyrektora do wykonywania w czasie tych ferii następujących czynności:

- zastępstwa dyrektora szkoły, w której nie ma etatowego zastępcy dyrektora albo zastępcą ten nie może pełnić tej funkcji,
- przeprowadzania egzaminów,
- prac związanych z zakończeniem roku szkolnego i przygotowaniem nowego roku szkolnego,
- pełnienia dyżurów w szkole.

Wymienione czynności nie mogą zająć nauczycielowi więcej niż 15 dni w danym roku szkolnym.

3. Nauczyciele obowiązani są do uczestniczenia w organizowanym przez władzę szkolną i ośrodki metodyczne doskonaleniu zawodowym nauczycieli w czasie nauki lub w okresie ferii szkolnych.

4. Uczestnictwo w doskonaleniu i zajęcia, o których mowa w ust. 2, mogą być organizowane tylko w takich rozmiarach, które zapewnią każdemu nauczycielowi urlop wypoczynkowy w wymiarze co najmniej 6 tygodni w roku szkolnym.

5. Nauczycielom zatrudnionym w szkołach przysposabiających do zawodu, w przedszkolach, w zakładach opiekuńczych, leczniczych i leczniczo-wychowawczych, leczniczo-opiekuńczych, zakładach rehabilitacji zawodowej inwalidów, w zakładach dla nieletnich i w innych szkołach, w których nie są przewidziane ferie szkolne, przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 6 tygodni w czasie ustalonym w planie urlopów.

Art. 55. Nauczyciel akademicki ma prawo do urlopu wypoczynkowego wykorzystywanego w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych w wymiarze 6 tygodni w ciągu roku.

Art. 56. 1. W razie niewykorzystania przez nauczyciela i nauczyciela akademickiego urlopu wypoczynkowego w całości lub w części w okresie ferii z powodu niezdolności do pracy trwającej co najmniej 3 dni wywołanej chorobą lub z powodu odosobnienia w związku z chorobą zakaźną — nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu przysługuje urlop w ciągu roku szkolnego w wymiarze uzupełniającym do 6 tygodni.

2. W razie niewykorzystania przysługującego w myśl art. 54 ust. 1 lub 5 oraz art. 55 urlopu wypoczynkowego z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej — przysługuje ekwiwalent pieniężny za okres niewykorzystania urlopu, nie więcej jednak niż za 6 tygodni, o ile rozwiązanie stosunku pracy nie nastąpiło z przyczyn powodujących utratę prawa do urlopu wypoczynkowego.

3. Przepis ust. 2 stosuje się do nauczycieli, którzy pracowali co najmniej rok.

Art. 57. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu w okresie urlopu wypoczynkowego przysługuje uposażenie w takiej wysokości, w jakiej otrzymałby, gdyby w tym czasie pracował, z wyjątkiem wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe.

Art. 58. 1. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu udziela się płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres do jednego roku, o ile organ społecznej służby zdrowia stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy celem przeprowadzenia zaleczonego leczenia. Jeżeli jednak do nabycia praw emerytalnych brak jest mniej niż jeden rok — płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego, w którym nauczyciel nabędzie prawa emerytalne.

2. Tryb i sposób postępowania organów społecznej służby zdrowia w sprawach, o których mowa w ust. 1, określi Minister Zdrowia i Opieki Społecznej.

3. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela bezpośrednio przełożony organ administracji szkolnej lub rektor.

Art. 59. 1. Nauczyciel i nauczyciel akademicki może otrzymać urlop płatny lub bezpłatny dla dalszego kształcenia się, dla celów naukowych, artystycznych lub oświatowych.

2. Rada Ministrów określa warunki uzasadniające udzielenie urlopu płatnego lub bezpłatnego oraz organy uprawnione do wydawania decyzji w tych sprawach.

Art. 60. 1. Urlopu macierzyńskiego udziela się na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

2. W okresie urlopu macierzyńskiego wypłaca się pełne ostatnio pobierane uposażenie z zachowaniem wszystkich innych uprawnień służbowych określonych w ustawie.

3. W wypadku gdy czas pracy kobiety karmiącej dziecko wynosi ponad 4 godziny ciągłej pracy dziennie, przysługuje jej prawo korzystania z jednej godziny przerwy wliczanej do czasu pracy.

Art. 61. Zasady udzielania urlopu bezpłatnego na wychowanie dziecka określają odrębne przepisy.

Art. 62. 1. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu, który wniósł podanie o przeniesienie do miejscowości będącej miejscem stałego zamieszkania jego współmałżonka, organ administracji szkolnej udziela urlopu bezpłatnego, jeżeli podanie o przeniesienie nie może być uwzględnione z powodu niemożności zatrudnienia go w służbie nauczycielskiej w miejscu stałego zamieszkania współmałżonka.

2. Okres urlopu bezpłatnego, o którym mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 2 lat. O ile w tym okresie nauczyciel lub nauczyciel akademicki nie podjął ponownie pracy, stosunek pracy powinien być rozwiązany z ostatnim dniem tego miesiąca, w którym kończy się 2-letni okres pozostawania na urlopie bezpłatnym.

Art. 63. Przepisy ustawy dotyczące obowiązków i uprawnień z wyjątkiem uprawnień określonych w art. 43 ust. 7, art. 58, 59 i art. 62 dotyczą również nauczycieli i nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, z tym że do nauczycieli i nauczycieli akademickich zatrudnionych w wymiarze niższym niż 50% obowiązkowego wymiaru godzin nie mają zastosowania ponadto przepisy art. 40, art. 43 ust. 1—6, 44—51 i art. 103—105.

DZIAŁ VIII.

Odpowiedzialność służbowa.

Art. 64. 1. Mianowani nauczyciele i nauczyciele akademicy ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za naruszenie swych obowiązków służbowych i uchybienie godności zawodu nauczyciela.

2. Za mniejsze uchybienia obowiązkom służbowym wymierza się nauczycielom i nauczycielom akademickim kary porządkowe wytknięcia i upomnienia. Karę porządkową wytknięcia i upomnienia wymierza dyrektor szkoły i rektor szkoły wyższej, a dyrektorowi i rektorowi szkoły wyższej i ich zastępcom bezpośrednio przełożony organ administracji szkolnej.

Art. 65. 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana,
- 2) nagana z ostrzeżeniem,
- 3) zwolnienie z pracy,
- 4) wydalenie ze służby nauczycielskiej,
- 5) wydalenie ze służby nauczycielskiej z pozbawieniem szczególnych uprawnień emerytalnych związanych ze służbą nauczycielską.

2. Kary dyscyplinarne wymierza komisja dyscyplinarna.

3. Wymierzenie kary dyscyplinarnej określonej w ust. 1 pkt 4 i 5 jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do służby nauczycielskiej.

4. Wymierzenie kary dyscyplinarnej określonej w ust. 1 pkt 3 jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do służby nauczycielskiej w okresie pięciu lat od ukarania.

5. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu ukaranemu karą nagany przesuwają się jednorazowo termin awansu do najbliższego wyższego szczebla o 1 rok, a o 2 lata, jeżeli komisja dyscyplinarna wymierzyła karę dyscyplinarną nagany z ostrzeżeniem.

6. Jeżeli nauczyciel lub nauczyciel akademicki pracował nienagannie w okresie do najbliższego awansu, nie krócej jednak niż przez rok, bezpośrednio przełożony organ administracji szkolnej może anulować skutki wymierzonej kary określone w ust. 5.

7. Odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem włącza się do akt osobowych nauczyciela lub nauczyciela akademickiego.

Art. 66. W sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich orzekają:

- 1) komisje dyscyplinarne dla nauczycieli akademickich w każdej szkole wyższej powołane przez rektora spośród profesorów, docentów, wykładowców i adiunktów,
- 2) Wyższa Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli Akademickich Zatrudnionych w Szkołach Wyższych nie wymienionych w pkt 3 i 4 przy Ministrze Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki; Komisję powołuje Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki spośród profesorów i docentów tych szkół wyższych;
- 3) Wyższa Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli Akademickich Zatrudnionych w Wyższych Szkołach Artystycznych przy Ministrze Kultury i Sztuki; Komisję powołuje Minister Kultury i Sztuki spośród profesorów i docentów wyższych szkół artystycznych;
- 4) Wyższa Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli Akademickich Zatrudnionych w Akademiach Medycznych przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej; Komisję powołuje Minister Zdrowia i Opieki Społecznej spośród profesorów i docentów akademii medycznych.

Art. 67. 1. W sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w I instancji:

- 1) komisje dyscyplinarne przy kuratoriach okręgów szkolnych i wydziałach prezydiów rad narodowych stopnia wojewódzkiego prowadzących szkoły — dla nauczycieli szkół podległych pośrednio i bezpośrednio tym kuratoriom i wydziałom,
- 2) komisje dyscyplinarne przy właściwych ministrach — dla nauczycieli szkół podległych tym ministrom i nie podporządkowanych prezydiom rad narodowych.

2. Drugą instancją w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli są odwoławcze komisje dyscyplinarne przy kuratoriach okręgów szkolnych, powołane do rozpatrywania odwołań od orzeczeń komisji wymienionych w ust. 1 pkt 1, oraz odwoławcze komisje dyscyplinarne przy właściwych ministrach, powołane do rozpatrywania odwołań od orzeczeń komisji dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1 pkt 2.

Art. 68. Od orzeczenia o wymierzeniu kary porządkowej przez organ administracji szkolnej ukaranemu przysługuje odwołanie do organu administracji szkolnej wyższego stopnia.

Art. 69. Komisje dyscyplinarne są niezawisłe w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego.

Art. 70. 1. Organ administracji szkolnej, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna, oraz rektor szkoły wyższej wyznaczają dla każdej komisji dyscyplinarnej rzecznika dyscyplinarnego i odpowiednią liczbę jego zastępców z grona podległych sobie pracowników.

2. Rzecznikiem dyscyplinarnym przy komisji dyscyplinarnej w szkole wyższej i wyższej komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich może być tylko profesor lub docent.

3. Do rzecznika dyscyplinarnego należy:

- 1) prowadzenie postępowania wyjaśniającego na skutek zawiadomienia o naruszeniu przez nauczyciela lub nauczyciela akademickiego jego obowiązków lub dowiedzenia się o tym w inny sposób,
- 2) składanie do komisji dyscyplinarnej wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego,
- 3) popieranie oskarżenia przed komisją,
- 4) wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń i postanowień komisji dyscyplinarnej.

4. Rzecznik dyscyplinarny jest związany zaleceniami organu, który go powołał do tej funkcji.

Art. 71. 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna komisja dyscyplinarna na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

2. Komisje dyscyplinarne wydają orzeczenia po przeprowadzeniu rozprawy oraz po wysłuchaniu głosów rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy.

Art. 72. 1. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej za czyn podlegający ukaraniu w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia może być prowadzone równocześnie z tym postępowaniem. Postępowanie to może być także zawieszono do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia.

2. Orzeczenie wydane w postępowaniu karnym lub w postępowaniu w sprawach o wykroczenia nie może stanowić przeszkody do wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Art. 73. 1. Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie sześciu miesięcy od dnia uzyskania wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary i po upływie trzech lat od popełnienia takiego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.

2. Rozwiązanie stosunku pracy po popełnieniu czynu nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Art. 74. 1. Kary przewidziane w art. 64, 65 ust. 1 pkt 1 i 2 podlegają zatarciu, a odpis orzeczenia o ukaraniu dołączony do akt osobowych nauczyciela lub nauczyciela akademickiego ulega zniszczeniu po upływie 3 lat od dnia doręczenia mu ostatecznego orzeczenia o ukaraniu, jeżeli w tym okresie nie był on karany dyscyplinarnie lub sądownie.

2. Decyzję o zatarciu kary wydaje organ, przy którym ustanowiona jest komisja dyscyplinarna I instancji, a jeżeli karę wymierzył organ administracji szkolnej — ten organ.

Art. 75. 1. Właściwy minister w trybie nadzoru może zarządzić rewizję prawomocnego orzeczenia komisji dyscypli-

narnej, jeżeli orzeczenie to wydane zostało z naruszeniem istotnych przepisów prawa; rewizję na niekorzyść zainteresowanego można założyć tylko w terminie do 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia.

2. Właściwy minister, zarządzając rewizję prawomocnego orzeczenia, zleca rozpatrzenie rewizji właściwej odwoławczej komisji dyscyplinarnej, a jeżeli rewizja dotyczy orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej — tej komisji w zmienionym składzie.

3. Orzeczenia komisji wydane w trybie określonym w ust. 2 są ostateczne.

Art. 76. 1. Rektor szkoły wyższej może zawiesić w pełnieniu obowiązków służbowych nauczyciela akademickiego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub złożono wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie go od wykonywania obowiązków w szkole wyższej. W sprawach nie cierpiących zwłoki rektor może zawiesić nauczyciela akademickiego przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

2. Uprawnienia określone w ust. 1 przysługują również właściwemu ministrowi.

3. Przepis ust. 1 ma zastosowanie również do nauczycieli, z tym że decyzję o zawieszeniu podejmuje organ administracji szkolnej sprawujący bezpośredni nadzór nad szkołą zatrudniającą danego nauczyciela.

4. Nauczyciel i nauczyciel akademicki zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych w razie jego tymczasowego aresztowania lub w razie pozbawienia go wolności w związku z postępowaniem karnym.

5. Zawieszenie w służbie nie powinno trwać dłużej niż 6 miesięcy, chyba że przeciwko nauczycielowi lub nauczycielowi akademickiemu toczy się postępowanie karne, w związku z którym nastąpiło zawieszenie.

Art. 77. 1. Uposażenie nauczyciela i nauczyciela akademickiego w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec ograniczeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega ograniczeniu najwyżej do połowy w zależności od stanu rodzinnego pracownika, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie.

2. W okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych nie przysługuje dodatek funkcyjny oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

3. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu nie przysługuje uposażenie.

4. Przepisy ust. 3 oraz art. 76 ust. 4 stosuje się także do nauczycieli i nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

5. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne lub karne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem orzeczenia lub wyroku uniewinniającego, nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu należy zwrócić zatrzymane kwoty uposażenia, z wyjątkiem wymienionych w ust. 2.

Art. 78. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy w zakresie składu i właściwości komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i nauczycieli akademickich, zasad i trybu ich powoływania, wyznaczania składów orzekających, powoływania rzeczników dyscyplinarnych i obrońców oraz trybu postępowania dyscyplinarnego i wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia.

DZIAŁ IX.

Zawiązanie, zmiany i rozwiązanie stosunku pracy.

Rozdział 1.

Zawiązanie stosunku pracy.

Art. 79. 1. Stosunek pracy z nauczycielem i nauczycielem akademickim, który ma być zatrudniony w pełnym wymiarze zajęć, zawiązuje się przez mianowanie na stałe, do odwołania albo na czas określony, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 i 3.

2. Z nauczycielem i nauczycielem akademickim, dla którego zatrudnienie w danej szkole jest dodatkowym miejscem pracy albo który jest zatrudniony w niepełnym wymiarze zajęć — zawiązanie stosunku pracy następuje w drodze zawarcia umowy o pracę na czas nieokreślony lub na czas określony, chyba że zawarto umowę zlecenia przewidzianą w ust. 4.

3. Przepis ust. 2 ma zastosowanie również do kontraktowych profesorów i kontraktowych docentów szkół wyższych oraz w stosunku do osób nie posiadających obywatelstwa polskiego.

4. Prowadzenie wykładów, ćwiczeń i innych zajęć dydaktyczno-organizacyjnych i naukowych w szkole wyższej może być również powierzony w drodze umowy zlecenia.

5. Organy właściwe do zawierania umów o pracę i umów, o których mowa w ust. 4, oraz zasady zawierania tych umów określa właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki lub z Ministrem Oświaty i Wychowania.

Art. 80. 1. Stosunek pracy z profesorem zwyczajnym, profesorem nadzwyczajnym i docentem zawiązuje się w drodze mianowania na stałe.

2. Stosunek pracy z asystentem stażystą, asystentem, starszym asystentem zawiązuje się w drodze mianowania do odwołania, jednak na czas nie dłuższy niż określony w ustawie o szkolnictwie wyższym.

3. Stosunek pracy z nauczycielem akademickim nie wymienionym w ust. 1 i 2 zawiązuje się przez mianowanie do odwołania, a za zgodą właściwego ministra na stałe.

4. Stosunek pracy z nauczycielem akademickim zawiązuje się przez mianowanie na czas określony, jeżeli czas trwania zatrudnienia jest ściśle określony i wynika z organizacji nauczania lub badań naukowych albo gdy chodzi o zastępstwo nieobecnego w pracy nauczyciela akademickiego.

5. Z nauczycielem stosunek pracy zawiązuje się przez mianowanie:

- 1) na stałe, jeżeli:
 - posiada co najmniej 2 lata nieprzerwanej pracy pedagogicznej i otrzymał ostatnio dobrą ocenę pracy,
 - ma wymagane kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska,
- 2) do odwołania, jeżeli nie odpowiada warunkom określonym w pkt 1,
- 3) na czas określony, jeżeli czas trwania zatrudnienia jest ściśle określony i wynika z organizacji nauczania albo gdy chodzi o zastępstwo nieobecnego w pracy nauczyciela.

Art. 81. 1. Mianowania na stanowisko profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego i docenta dokonuje

właściwy minister na wniosek rektora zaopiniowany przez radę wydziału (radę naukową) i senat lub z własnej inicjatywy.

2. Mianowania nauczycieli akademickich nie wymienionych w ust. 1 dokonuje rektor na wniosek dziekana lub kierownika innej równorzędnej jednostki naukowej lub dydaktycznej szkoły, zaopiniowany przez radę wydziału (radę naukową).

Art. 82. 1. Nauczycieli mianuje lub zawiera z nimi umowę o pracę organ administracji szkolnej sprawujący bezpośredni nadzór nad szkołą, w której nauczyciel ma być zatrudniony.

2. Właściwy minister może upoważnić do mianowania lub zawierania umów z nauczycielami inny organ oraz określić stanowiska, których obsadzenie wymaga zgody organu wyższego stopnia.

Art. 83. 1. Stosunek pracy w drodze mianowania zawiązuje się z dniem określonym w akcie nominacji, a jeżeli dnia tego nie określono — z dniem doręczenia osobie mianowanej tego aktu.

2. Umowa o pracę zawiązuje się w dniu określonym w umowie jako dzień podjęcia pracy, a jeżeli dnia tego nie określono — w dniu zawarcia umowy.

Art. 84. Akt nominacji i umowa o pracę powinny w szczególności określić:

- 1) stanowisko lub rodzaj i miejsce pracy,
- 2) termin rozpoczęcia pracy,
- 3) wysokość uposażenia lub zasady wymiaru uposażenia.

Art. 85. Przy pierwszym mianowaniu na stanowisko nauczyciela i nauczyciela akademickiego osoba mianowana składa ślubowanie, którego brzmienie i tryb składania ustala właściwy minister.

Art. 86. Nowo zatrudniony nauczyciel i nauczyciel akademicki obowiązany jest przystąpić do pracy w terminie oznaczonym w akcie nominacyjnym lub w umowie o pracę. Jeżeli nowo zatrudniony nauczyciel lub nauczyciel akademicki nie usprawiedliwi w ciągu 6 dni po tym terminie nieprzystąpienia do pracy, nominacja lub umowa o pracę traci ważność, chyba że szczególne przepisy stanowią inaczej.

Rozdział 2.

Zmiany w stosunku pracy.

Art. 87. 1. Na prośbę lub z urzędu za zgodą nauczyciela akademickiego można go przenieść do innej szkoły wyższej lub innej szkoły w tej samej lub innej miejscowości.

2. O przeniesieniu decyduje organ właściwy do powołania na nowe stanowisko za zgodą organu, który powołał nauczyciela akademickiego na dotychczas zajmowane stanowisko.

3. Przeniesienie profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego lub docenta może nastąpić po zasięgnięciu opinii rektorów obywatelskich szkół wyższych, pozostałych zaś nauczycieli akademickich — po zasięgnięciu opinii dziekanów lub dyrektorów instytutów.

4. W razie konieczności zapewnienia należytej obsady stanowisk nauczycieli akademickich w szkole wyższej, zniesienia lub przekształcenia szkoły wyższej albo też przeprowadzenia w szkole wyższej innych istotnych zmian organizacyjnych właściwy minister może zarządzić przeniesienie mianowanego nauczyciela akademickiego, który nie wyraził

na to zgody. Przeniesienie profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego lub docenta następuje po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. W wypadkach określonych wyżej stosuje się odpowiednio przepisy art. 88 ust. 3 i art. 91 ust. 2.

5. W razie przeniesienia nauczyciela akademickiego z urzędu za jego zgodą stosuje się przepis art. 88 ust. 3.

6. W trybie przewidzianym w ust. 4 można przenieść profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego lub docenta jedynie do innej szkoły wyższej na stanowisko umożliwiające właściwe wykorzystanie jego kwalifikacji i nie niższe od stanowiska poprzednio zajmowanego. Pozostałych nauczycieli akademickich można przenieść w tym trybie do innej szkoły wyższej na stanowisko nie niższe od stanowiska poprzednio zajmowanego albo też do szkoły średniej na stanowisko umożliwiające właściwe wykorzystanie jego kwalifikacji.

7. Przepisy ust. 1—6 stosuje się odpowiednio przy przeniesieniu nauczyciela akademickiego do instytutu naukowo-badawczego lub innej placówki naukowej, chociażby nie należały one do tego samego resortu.

Art. 88. 1. Nauczyciel może być przeniesiony na własną prośbę lub z urzędu za jego zgodą do innej szkoły (placówki) lub do szkoły wyższej w tej samej lub innej miejscowości.

2. W razie konieczności zapewnienia szkole obsady stanowisk nauczycielskich z kwalifikacjami odpowiadającymi potrzebom programowym szkoły albo gdy zachodzą zmiany organizacyjne powodujące całkowitą lub częściową likwidację szkoły, uniemożliwiające dalsze zatrudnienie nauczyciela w danej szkole, można przenieść mianowanego nauczyciela bez jego zgody do danej szkoły lub do szkoły wyższej w tej samej lub innej miejscowości w granicach danego kuratorium okręgu szkolnego.

3. Przeniesienie nauczyciela z urzędu za jego zgodą oraz w trybie określonym w ust. 2 do innej miejscowości może nastąpić pod rygorem:

- 1) zapewnienia nauczycielowi w nowym miejscu pracy odpowiedniego do jego stanu rodzinnego mieszkania oraz miejsca pracy dla współmałżonka, jeśli jest on nauczycielem,
- 2) przyznania nauczycielowi, oprócz zwrotu kosztów przeniesienia na zasadach określonych w art. 89 ust. 1, zasiłku osiedleniowego w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia zasadniczego z dodatkami.

4. W razie wniesienia przez nauczyciela odwołania w przepisany terminie — przeniesienie nie może nastąpić przed rozstrzygnięciem tego odwołania przez właściwego ministra.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio przy przeniesieniu nauczyciela do szkoły innego resortu, a przepis ust. 3 — również w razie przeniesienia z urzędu za zgodą nauczyciela do pracy w organach administracji szkolnej.

Art. 89. 1. W razie przeniesienia nauczyciela lub nauczyciela akademickiego przysługuje mu zwrot kosztów przeniesienia według zasad określonych w odrębnych przepisach dla pracowników państwowych.

2. Nauczyciela i nauczyciela akademickiego zmieniającego miejsce zamieszkania w związku z przeniesieniem należy zwolnić od pełnienia obowiązków służbowych na odpowiedni okres czasu, uwzględniając jego warunki rodzinne i warunki komunikacyjne towarzyszące przeniesieniu.

3. Przeniesienia, o którym mowa w art. 88 ust. 2, dokonuje — po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu okręgu

Związku Nauczycielstwa Polskiego — organ administracji szkolnej szczebla wojewódzkiego w stosunku do nauczycieli szkół podporządkowanych prezydiom rad narodowych, a w stosunku do nauczycieli szkół nie podporządkowanych prezydiom rad narodowych — właściwy minister.

Art. 90. 1. Nauczyciel może być zobowiązany do pracy w innej szkole w tej samej miejscowości w celu uzupełnienia obowiązującego wymiaru godzin.

2. W uzasadnionych wypadkach przepis ust. 1 można zastosować odpowiednio również do nauczyciela akademickiego.

3. Nauczyciel i nauczyciel akademicki może być przeniesiony do pracy w organach administracji szkolnej na stanowisko wymagające kwalifikacji nauczycielskich tylko za jego zgodą.

4. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu przechodzącemu do pracy w organach administracji szkolnej w drodze przeniesienia lub w innej drodze lub do Związku Nauczycielstwa Polskiego w drodze wyboru — przysługują uprawnienia wynikające odpowiednio z art. 39, 40, 48, 51, 103—105.

5. Do nauczycieli zatrudnionych w terenowych organach administracji szkolnej na stanowiskach wymagających kwalifikacji nauczycielskich stosuje się ponadto odpowiednio przepisy art. 15, 16, 20 i 102 ust. 3 ustawy.

Art. 91. 1. Decyzje o przeniesieniach nauczycieli na inne miejsce służbowe lub na inne stanowisko powinny być doręczone przed dniem 1 czerwca. Przeniesienia w ciągu roku szkolnego mogą być dokonywane jedynie w szczególności uzasadnionych wypadkach.

2. Decyzje o przeniesieniach wydane na podstawie art. 88 ust. 2 powinny być, pod rygorem ich nieważności, doręczone zainteresowanemu na 6 miesięcy przed terminem przeniesienia.

Rozdział 3.

Rozwiązywanie stosunku pracy.

Art. 92. 1. Z mianowanym nauczycielem i nauczycielem akademickim należy rozwiązać stosunek pracy:

- 1) na wniosek nauczyciela lub nauczyciela akademickiego,
- 2) w razie czasowej niezdolności nauczyciela lub nauczyciela akademickiego do pracy spowodowanej jego chorobą, o ile okres tej choroby przekracza 1 rok; w szczególności uzasadnionych wypadkach po stwierdzeniu przez komisję lekarską poprawy stanu zdrowia i możliwości powrotu do pracy — okres spowodowanej chorobą nieobecności w pracy może być przedłużony ponad 1 rok, nie dłużej jednak niż do dwóch lat, licząc łącznie okres choroby i urlopu dla poratowania zdrowia,
- 3) w razie orzeczenia przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia trwałej niezdolności nauczyciela lub nauczyciela akademickiego do pracy w pełnym wymiarze zajęć na zajmowanym stanowisku,
- 4) z końcem roku szkolnego, w którym profesor zwyczajny, profesor nadzwyczajny lub docent kończy 70 lat życia,
- 5) z końcem roku szkolnego, w którym nauczyciel lub nauczyciel akademicki nie będący profesorem lub docentem osiągnął wiek emerytalny, z tym że organ administracji szkolnej uprawniony do mianowania może za zgodą nauczyciela przedłużyć okres zatrudnienia w wypadkach uzasadnionych potrzebami kadrowymi,

6) w razie stwierdzenia niewywiązywania się przez nauczyciela lub nauczyciela akademickiego z obowiązków służbowych.

2. Wniosek o rozwiązanie stosunku pracy powinien być zgłoszony przez nauczyciela (nauczyciela akademickiego) na piśmie na 3 miesiące naprzód i nie później niż na 3 miesiące przed zakończeniem zajęć w danym roku szkolnym. Zwolnienie nauczyciela lub nauczyciela akademickiego na jego wniosek powinno nastąpić nie później niż z chwilą zakończenia zajęć w danym roku szkolnym. Terminy te mogą za zgodą właściwego organu ulec skróceniu, co pozostaje jednak bez wpływu na fakt, że w takim wypadku rozwiązanie stosunku pracy następuje na wniosek nauczyciela lub nauczyciela akademickiego przez wypowiedzenie.

3. Okresy wymienione w ust. 1 pkt 2 ulegają odpowiedniemu skróceniu, jeśli nauczyciel akademicki osiągnął wcześniej wiek 70 lat życia, a nauczyciel lub nauczyciel akademicki nie będący profesorem lub docentem — wiek emerytalny.

4. Skierowanie nauczyciela lub nauczyciela akademickiego do badania przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia może nastąpić z inicjatywy nauczyciela lub nauczyciela akademickiego albo z urzędu w każdym czasie przez organ właściwy w myśl art. 81 i art. 82; nie usprawiedliwione niezgłoszenie się nauczyciela lub nauczyciela akademickiego skierowanego z urzędu do badania upoważnia organ administracji szkolnej do rozwiązania stosunku pracy.

5. Na wniosek rektora, zgłoszony za zgodą profesora lub docenta, właściwy minister może przedłużyć czas trwania stosunku pracy z profesorem zwyczajnym, profesorem nadzwyczajnym lub docentem, który ukończył 70 lat życia, na dalsze okresy trzyletnie. W razie nieprzedłużenia stosunku pracy na dalszy okres trzyletni ulega on rozwiązaniu.

6. Wniosek o rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem akademickim mianowanym przez właściwego ministra z powodu niewywiązywania się z obowiązków służbowych rektor kieruje do tego ministra, który zasięga w tej sprawie opinii komisji kwalifikacyjnej. Tryb i zasady działania oraz skład komisji kwalifikacyjnej określa właściwy minister w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem akademickim mianowanym przez rektora z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6 następuje po zasięgnięciu opinii komisji kwalifikacyjnej. Rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6 następuje z końcem roku szkolnego za 3-miesięcznym wypowiedzeniem.

7. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem z powodu niewywiązywania się z obowiązków służbowych następuje z końcem roku szkolnego za trzymiesięcznym wypowiedzeniem na piśmie po otrzymaniu przez nauczyciela dwukrotnie w odstępie nie krótszym niż jeden, a nie dłuższym niż półtora roku niedostatecznej oceny pracy w trybie określonym w art. 93.

Art. 93. 1. Organ administracji szkolnej obowiązany jest zawiadomić nauczyciela o niedostatecznej ocenie jego pracy podając uzasadnienie z jednoczesnym ostrzeżeniem, że następna niedostateczna ocena spowoduje rozwiązanie stosunku pracy.

2. Ocenę pracy ustala organ administracji szkolnej sprawujący bezpośredni nadzór nad szkołą na podstawie opinii dyrektora szkoły i swojego przedstawiciela.

3. O ile ocena nie została ustalona przez naczelną organ administracji szkolnej, nauczyciel ma prawo odwołać

się w ciągu 14 dni od dnia powiadomienia o niesłusznej jego zdaniem ocenie do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która ustaliła ocenę.

4. W razie wniesienia odwołania przez nauczyciela od drugiej niedostatecznej oceny rozwiązanie stosunku pracy nie może nastąpić przed rozstrzygnięciem tego odwołania.

Art. 94. 1. Nauczyciela i nauczyciela akademickiego można zwolnić z zajmowanego stanowiska w wypadku:

- 1) zniesienia lub przekształcenia szkoły lub szkoły wyższej albo też przeprowadzenia w szkole i szkole wyższej istotnych zmian organizacyjnych, gdy nie ma możliwości zatrudnienia go w tej samej lub innej szkole albo szkole wyższej w tej samej lub w innej miejscowości; w tym wypadku nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu należy zaproponować pracę zgodną z jego kwalifikacjami,
- 2) niezastosowanie się nauczyciela lub nauczyciela akademickiego do zarządzenia o przeniesieniu w trybie określonym w art. 87 ust. 4 i w art. 88 ust. 2.

2. Rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 1 następuje:

- 1) z nauczycielem akademickim — za trzymiesięcznym wypowiedzeniem z podaniem motywów zwolnienia i przy odpowiednim zastosowaniu art. 92 ust. 6,
- 2) z mianowanym nauczycielem — za uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniem dokonanym na piśmie z podaniem motywów rozwiązania stosunku pracy.

Art. 95. Decyzję o rozwiązaniu stosunku pracy na podstawie art. 92—94 wydaje organ uprawniony do mianowania w trybie określonym w tych artykułach.

Art. 96. 1. W wypadkach wyjątkowych stosunek pracy może być rozwiązany z mianowanym nauczycielem i nauczycielem akademickim, którego działalność naukowa lub dydaktyczna albo oddziaływanie wychowawcze pozostaje w rażącej sprzeczności z zadaniami szkoły i szkoły wyższej. W razie rozwiązania stosunku pracy w tym trybie może być przyznana nauczycielowi lub nauczycielowi akademickiemu odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 stosunek służbowy rozwiązuje:

- 1) z profesorem i docentem — właściwy minister; rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie z profesorem zwyczajnym i profesorem nadzwyczajnym wymaga zgody Prezesa Rady Ministrów,
- 2) z nauczycielami i pozostałymi nauczycielami akademickimi — organ uprawniony do mianowania za zgodą właściwego ministra.

Art. 97. 1. Stosunek pracy mianowanego nauczyciela i nauczyciela akademickiego rozwiązuje się z mocy prawa w razie:

- 1) prawomocnego ukarania w trybie dyscyplinarnym karą dyscyplinarną zwolnienia lub wydalenia,
- 2) prawomocnego skazania na karę utraty praw publicznych albo prawa wykonywania zawodu,
- 3) pozbawienia tytułu naukowego,
- 4) stwierdzenia, że mianowanie nastąpiło na podstawie fałszywych lub nieważnych dokumentów,
- 5) porzucenia pracy przez samowolne uchylenie się od pracy.

2. Rozwiązanie stosunku pracy w wypadkach określonych w ust. 1 pkt 1—5 stwierdza organ uprawniony do zatrudnienia nauczyciela i nauczyciela akademickiego.

Art. 98. 1. Z nauczycielem i nauczycielem akademickim mianowanym do odwołania stosunek pracy może być rozwiązany w każdym czasie za trzymiesięcznym wypowiedzeniem na koniec roku szkolnego oraz w wypadkach określonych w art. 92 ust. 1 pkt 1 i 6 oraz w art. 94 ust. 1 i art. 96, a ponadto stosunek pracy rozwiązuje się w przypadkach określonych w art. 97.

2. W razie niezdolności do pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż 1 rok stosunek pracy nauczyciela i nauczyciela akademickiego, o którym mowa w ust. 1, powinien być rozwiązany bez wypowiedzenia.

3. Z nauczycielem mianowanym do odwołania, który w okresie pierwszych 3 lat pracy nie uzyskał warunków do mianowania na stałe, stosunek służbowy powinien być rozwiązany z upływem trzyletniego okresu pracy w trybie określonym w ust. 1.

Art. 99. 1. Stosunek pracy zawarty z nauczycielem i nauczycielem akademickim w drodze mianowania na czas określony rozwiązuje się z upływem okresu, na jaki nastąpiło mianowanie, oraz w wypadkach określonych w art. 92 ust. 1 pkt 1 i 6, art. 94 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 96 i 97.

2. W razie niezdolności do pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż 1 rok stosunek pracy z nauczycielem i nauczycielem akademickim, o którym mowa w ust. 1, powinien być rozwiązany bez wypowiedzenia po upływie 1 roku niezdolności do pracy, nie później jednak niż z upływem okresu, na który nastąpiło mianowanie.

Art. 100. Do nauczycieli i nauczycieli akademickich stosuje się odpowiednio przepisy art. 114 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6).

Art. 101. 1. Umowa o pracę z nauczycielem i nauczycielem akademickim rozwiązuje się:

- 1) na mocy porozumienia stron,
- 2) przez wypowiedzenie przez jedną ze stron,
- 3) z upływem czasu, na który była zawarta,
- 4) przez oświadczenie jednej ze stron bez wypowiedzenia.

2. Umowa o pracę zawarta z nauczycielem i nauczycielem akademickim na czas nieokreślony może być rozwiązana przez organ uprawniony do jej zawarcia z końcem roku szkolnego za wypowiedzeniem wynoszącym 3 miesiące kalendarzowe.

3. Przepis ust. 2 w części dotyczącej rozwiązywania umów o pracę z końcem roku szkolnego nie dotyczy nauczycieli szkół, w których zajęcia trwają cały rok kalendarzowy.

4. Umowa o pracę rozwiązuje się z mocy prawa w razie porzucenia pracy przez samowolne uchylenie się od pracy w ciągu co najmniej siedmiu dni.

5. Umowa o pracę zawarta na czas określony lub na czas nieokreślony może być rozwiązana przez organ uprawniony do jej zawarcia w każdym czasie i bez wypowiedzenia:

- 1) z winy nauczyciela lub nauczyciela akademickiego:
 - a) w wypadkach określonych w art. 96 i 97 ust. 1 pkt 2—4,
 - b) w razie dopuszczenia się przestępstwa, którego popełnienie uniemożliwia dalsze zatrudnienie nauczyciela lub nauczyciela akademickiego na zajmowanym stanowisku, jeśli dopuszczenie się tego przestępstwa jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem,

- c) w razie zawinionej przez nauczyciela lub nauczyciela akademickiego utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku,
- 2) w razie niezdolności nauczyciela lub nauczyciela akademickiego do pracy z powodu jego choroby trwającej dłużej niż 1 rok,
- 3) w razie usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela lub nauczyciela akademickiego w pracy z innych przyczyn niż określone w pkt 2, trwającej bez przerwy dłużej niż 1 miesiąc, chyba że nieobecność w pracy nastąpiła z powodu udzielonego urlopu albo wskutek odosobnienia z powodu choroby zakaźnej.

6. W wypadkach określonych w ust. 4 i w ust. 5 pkt 2 i 3 umowa o pracę zawarta na czas określony rozwiązuje się jednak nie później niż z upływem okresu, na który została zawarta.

7. W sprawach dotyczących umów o pracę nieunormowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio powszechnie obowiązujące przepisy ustawodawstwa pracy.

Rozdział 4.

Odprawy.

Art. 102. 1. Nauczycielowi mianowanemu na stałe, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 92 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ust. 1 pkt 1, przysznaje się jednorazową odprawę pieniężną w wysokości jednomiesięcznego ostatnio pobieranego w służbie czynnej uposażenia zasadniczego za każdy pełny rok służby nauczycielskiej zaliczalnej w myśl przepisów wydanych na podstawie art. 23, nie przekraczającą jednak 6-miesięcznego uposażenia zasadniczego.

2. Nauczycielowi mianowanemu na stałe, z którym rozwiązuje się stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 62 ust. 2, może być przyznana jednorazowa odprawa na zasadach określonych w ust. 1, nie przekraczająca jednak:

- 3-miesięcznego uposażenia zasadniczego, jeżeli okres czynnej służby nauczycielskiej nie przekroczył 10 lat,
- 6-miesięcznego uposażenia zasadniczego, jeżeli okres czynnej służby nauczycielskiej przekroczył 10 lat.

3. Nauczycielowi i nauczycielowi akademickiemu mianowanemu na stałe i przechodzącemu na emeryturę przysznaje się odprawę w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia zasadniczego w szkole lub w szkole wyższej będącej podstawowym miejscem jego pracy.

DZIAŁ X.

Zaopatrzenie emerytalne.

Art. 103. Nauczyciele i nauczyciele akademicy oraz członkowie ich rodzin mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin z uwzględnieniem art. 104 i 105 niniejszej ustawy, z tym że nauczycieli zalicza się do pracowników I kategorii zatrudnienia.

Art. 104. 1. Podstawę wymiaru emerytury i renty dla nauczyciela i nauczyciela akademickiego, przechodzącego na emeryturę lub rentę inwalidzką w okresie od 1 maja 1972 r. do 31 sierpnia 1976 r., stanowi:

1) zarobek z tytułu zatrudnienia w szkole lub w szkole wyższej obliczony według ustalonych dla V etapu podwyżki stawek uposażenia zasadniczego, dodatków i wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, podwyższony odpowiednio z tytułu zwolnienia zarobku od podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne,

2) zarobek z tytułu równoczesnego zatrudnienia poza szkołą lub szkołą wyższą obliczony na zasadach ogólnych określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Na wniosek nauczyciela lub nauczyciela akademickiego podstawę wymiaru emerytury lub renty w okresie, o którym mowa w ust. 1, ustala się na zasadach ogólnych określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Podstawę wymiaru emerytury lub renty dla nauczyciela i nauczyciela akademickiego przechodzącego na emeryturę lub rentę inwalidzką po dniu 31 sierpnia 1976 r. ustala się na zasadach ogólnych określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z tym że zarobek w szkole lub w szkole wyższej podwyższa się odpowiednio z tytułu zwolnienia zarobku od podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru renty rodzinnej po nauczycielu lub nauczycielu akademickim zmarłym w okresie od 1 maja 1972 r. do dnia 31 sierpnia 1976 r.

5. Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury i renty inwalidzkiej nauczycieli i nauczycieli akademickich, w tym również podwyższania zarobku w szkole i w szkole wyższej z tytułu zwolnienia uposażeń nauczycieli i nauczycieli akademickich od podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne — określa Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrami Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

6. Na wniosek nauczyciela pozostającego w dniu wejścia w życie ustawy w czynnej służbie nauczycielskiej podlega przeliczeniu według zasad określonych w ust. 1—5 jego emerytura wymierzona przed wejściem w życie ustawy i następnie zawieszona na skutek wykonywania przez nauczyciela zatrudnienia w pełnym wymiarze godzin.

Art. 105. 1. Nauczycielom i nauczycielom akademickim uprawnionym do emerytury lub renty inwalidzkiej przysługuje dodatek do emerytury lub renty w wysokości:

1) 20% tych świadczeń, jeśli uprawniony wykonywał pracę w szkole wyższej na stanowiskach profesora, docenta, adiunkta, starszego wykładowcy lub wykładowcy, starszego kustosa dyplomowanego lub kustosa dyplomowanego, starszego asystenta i asystenta oraz w instytucjach naukowo-badawczych i innych placówkach naukowo-badawczych na stanowiskach określonych w trybie podanym w ust. 4.

2) 10% tych świadczeń, jeśli uprawniony wykonywał pracę nauczycielską w szkole lub w szkole wyższej na innych stanowiskach niż wymienione w pkt 1.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje niezależnie od dodatku z tytułu posiadania odznaczeń państwowych.

3. Przepis ust. 1 pkt 2 dotyczy zarówno nauczycieli, którzy przejdą na emeryturę lub rentę po dniu 1 maja 1972 r., jak i tych, którzy przeszli na emeryturę lub rentę inwalidzką przed tą datą.

4. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określa w porozumieniu z Ministrami Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w drodze rozporządzenia okresy pracy uprawniające do dodatków, o których mowa w ust. 1, oraz szczegółowe zasady przyznawania i obliczania tych dodatków.

DZIAŁ XI.

Współdziałanie ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego.

Art. 106. 1. W sprawach dotyczących nauczycieli i nauczycieli akademickich organy administracji szkolnej współdziałają ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego. Dotyczy to przede wszystkim:

- działania na rzecz poprawy warunków i wydajności pracy,
- poprawy warunków socjalno-bytowych pracowników i ich rodzin,
- wykorzystania funduszu socjalnego,
- doskonalenia ideowego i zawodowego,
- zmian i rozwiązywania stosunku pracy,
- planowania i wykorzystania urlopów,
- nadania wyróżnień i odznaczeń,
- przydziału godzin nauczania i innych zajęć wewnątrzszkolnych,
- organizacji i składu komisji dyscyplinarnych oraz postępowania dyscyplinarnego.

2. Szczegółowe zasady współdziałania organów administracji szkolnej z instancjami Związku Nauczycielstwa Polskiego określi porozumienie Ministrów Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z Zarządem Głównym tego Związku.

3. Uprawnienia zastrzeżone w ust. 1 dla Związku Nauczycielstwa Polskiego w stosunku do nauczycieli należących do innych związków przysługują tym innym związkom.

DZIAŁ XII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 107. Upoważnia się Radę Ministrów do dalszej poprawy warunków pracy nauczycieli i nauczycieli akademickich i obniżania norm czasu pracy określonych w ustawie.

Art. 108. W stosunku do nauczycieli mianowanych na stanowiska kierownicze w szkołach okres pięciu lat pełnienia funkcji, o którym mowa w art. 5 ust. 1, liczy się od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 109. 1. Nauczycieli pozostających w służbie nauczycielskiej albo w administracji szkolnej w dniu wejścia w życie ustawy, którzy uzyskali na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania lub prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju i stopnia, uważa się za posiadających kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela lub wychowawcy w tych szkołach, choćby nie odpowiadali warunkom określonym w art. 10 ust. 1, a posiadających ponadto na podstawie dotychczasowych przepisów kwalifikacje zawodowe — uważa się za posiadających kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela dyplomowanego lub wychowawcy dyplomowanego w tych szkołach.

2. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy w szkołach średnich, którzy odpowiadają warunkom określonym w art. 10 ust. 3, stają się profesorami szkół średnich.

3. Do absolwentów studiów nauczycielskich, którzy ukończą naukę w tych studiach po dniu wejścia w życie ustawy, w zakresie kwalifikacji naukowych i pedagogicznych stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1.

Art. 110. W zakresie spraw nie unormowanych przepisami niniejszej ustawy mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 111. 1. Przepisy art. 33 ust. 1 i 2 wchodzi w życie od początku roku szkolnego 1972/73.

2. Przepisy art. 22 ust. 4 mają zastosowanie od początku roku szkolnego 1972/73.

Art. 112. 1. Nauczyciele i nauczyciele akademicy mianowani na podstawie dotychczasowych przepisów są nauczycielami i nauczycielami akademickimi mianowanymi na stałe w rozumieniu ustawy.

2. Nauczyciele i nauczyciele akademicy zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze otrzymują w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy mianowanie według zasad określonych w art. 80 ust. 2—5 ustawy z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego.

3. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do nauczycieli i nauczycieli akademickich, o których mowa w art. 79 ust. 2 i 3.

Art. 113. Umowy o pracę zawarte z nauczycielami i nauczycielami akademickimi przed wejściem w życie ustawy ocenia się według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 114. Uprawnienia wynikające z art. 90 ust. 4 i 5 przysługują również nauczycielom, którzy przeszli do pracy w organach administracji szkolnej lub do Związku Nauczycielstwa Polskiego przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 115. 1. Przepisów ustawy nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej:

- 1) zajmujących stanowiska nauczycieli i nauczycieli akademickich w wyższych szkołach wojskowych oraz w innych wojskowych szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych,
- 2) zajmujących stanowiska nauczycieli akademickich w studium wojskowym szkoły wyższej,
- 3) wyznaczonych do wykonywania zadań poza wojskiem na stanowiskach wymienionych w art. 1.

2. Żołnierzom wymienionym w ust. 1 może być nadany tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” i „Medal Komisji Edukacji Narodowej”, a dzieciom tych żołnierzy przysługują uprawnienia określone w art. 48.

Art. 116. Minister Oświaty i Wychowania oraz Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki mogą za zgodą Prezesa Rady Ministrów rozciągnąć przepisy niniejszej ustawy lub niektóre jej postanowienia na nauczycieli szkół niepaństwowych.

Art. 117. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie obowiązują przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z ustawy.

Art. 118. Rada Ministrów określi, jakie dotychczasowe uprawnienia wynikające z przepisów szczególnych przysługują nauczycielom i nauczycielom akademickim.

Art. 119. W ustawie z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1969 r. Nr 4, poz. 31) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 17 ust. 1, 4, 5 i 6 oraz w art. 27 ust. 1 i 2 wyrazy „pracowników naukowo-dydaktycznych” zastępuje się wyrazami „nauczycieli akademickich”,
- 2) tytuł działu IV otrzymuje brzmienie: „Nauczyciele akademicy i inni pracownicy szkoły”,
- 3) tytuł rozdziału I w dziale IV otrzymuje brzmienie: „Nauczyciele akademicy”,
- 4) art. 76 otrzymuje brzmienie:
„Art. 76. 1. Osoby zatrudnione w szkole w zakresie nauczania i pracy naukowo-badawczej lub nauczania są nauczycielami akademickimi.

2. Rodzaje stanowisk nauczycieli akademickich, tryb ich powoływania i odwoływania, prawa i obowiązki oraz zasady odpowiedzialności służbowej określa ustawa — Karta praw i obowiązków nauczycieli.

3. Minister może utworzyć w szkołach wyższych stanowiska pracowników naukowo-badawczych. Do pracowników tych mają zastosowanie:

- 1) w zakresie wynagrodzenia przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela,
- 2) w zakresie kwalifikacji, czasu pracy oraz innych praw i obowiązków przepisy o instytutach naukowo-badawczych,”
- 5) w art. 81 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
„2. Warunkiem powołania na stanowisko asystenta stażysty, asystenta lub starszego asystenta jest posiadanie dyplomu magistra, magistra-inżyniera, lekarza lub dyplomu równorzędnego, a na stanowisko adiunkta — posiadanie stopnia naukowego doktora.

3. Właściwy minister określa szczegółowe warunki, którym powinni odpowiadać kandydaci na adiunktów, starszych asystentów i asystentów stażystów, oraz warunki ich powoływania, zwalniania i awansowania, a także może określić przypadki, w których dla powołania na stanowisko adiunkta nie jest wymagane posiadanie stopnia naukowego doktora, a na stanowisko asystenta stażysty, asystenta i starszego asystenta — dyplom magistra lub magistra-inżyniera.”

- 6) w art. 77 i 79 ust. 2 wyrazy „pracownika naukowo-dydaktycznego” zastępuje się wyrazami „nauczyciela akademickiego”,
- 7) w art. 122 ust. 2 pkt 1 i art. 124 ust. 2 wyrazy „pracowników naukowo-dydaktycznych” zastępuje się wyrazami „nauczycieli akademickich”,
- 8) art. 87—119 skreśla się.

Art. 120. W ustawie z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz. U. z 1970 r. Nr 25, poz. 204) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 43 ust. 2 oraz 44 ust. 4 i art. 49 ust. 4 wyrazy „o szkolnictwie wyższym” zastępuje się wyrazami „o ustawie — Karta praw i obowiązków nauczyciela”,
- 2) w art. 54 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Do osób cywilnych powołanych na stanowiska pracowników naukowo-dydaktycznych w wyższych szkołach wojskowych oraz do osób zajmujących te stanowiska stosuje się przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela. Do osób cywilnych zatrudnionych na innych stanowiskach w wyższych szkołach wojskowych stosuje się przepisy o szkolnictwie wyższym.”

Art. 121. W art. 46 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6):

- 1) w ust. 2 skreśla się pkt 1,
 - 2) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. Sprawę dodatków do emerytury i renty z tytułu pracy w charakterze nauczyciela lub nauczyciela akademickiego regulują przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela.”
- Art. 122.** W ustawie z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115) wprowadza się zmiany następujące:
- 1) art. 31—33 skreśla się,
 - 2) art. 34 otrzymuje brzmienie:
„Art. 34. Kwalifikacje nauczycieli i wychowawców, ich prawa i obowiązki, zasady kształcenia i doskonalenia oraz zadania i tryb powoływania i odwoływania nauczycieli i wychowawców na stanowiska kierownicze w szkole, placówce oświatowej, wychowawczej i opiekuńczo-wychowawczej określają przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela.”,
 - 3) w art. 35 ust. 2 dodaje się na końcu zdanie następujące:

„Szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień pracowników nadzoru pedagogicznego zatrudnionych w organach administracji szkolnej określają przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela.”

Art. 123. W art. 65 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. z 1963 r. Nr 29, poz. 172) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Tryb powoływania i odwoływania kuratorów i ich zastępców oraz inspektorów szkolnych i ich zastępców określają przepisy ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela.”

Art. 124. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz. U. Nr 12, poz. 63 i z 1958 r. Nr 21, poz. 93),
- 2) inne przepisy w sprawach uregulowanych niniejszą ustawą.

Art. 125. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 1972 r.
Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*